

בס"ד

"וְהָיָה בְּיָדֵי זֶדְדִּים בְּזוֹדְשׁוֹ, וּבְיָדֵי שְׂפָת בְּשִׁבְתוֹ" (ישעיהו פרק סו פסוק כג)

לוח דינים ומנהגים לעדות ישראל

מבוסס על לוח דינים ומנהגים בעריכת פרופ' יהודה איזנברג – הוצאת "היכל שלמה" ו"הארגון העולמי של בתי הכנסת"

מנחם א תשפ"ב

29 ביולי 2022 – 26 באוגוסט 2022

המולד: ליל שישי (28.7.2022) בשעה 19:32 (4+ חלקים).
זמן קידוש לבנה: מליל שני ד' באב (31.7.2022) עד ליל שישי, ט"ו באב (11.8.2022) כל הלילה
זמן קידוש לבנה לפי עדות המזרח: מליל שישי ח' באב (4.8.2022)
נהוג שאין מקדשים לבנה לפני התענית.

א' באב (29.7.2022), יום שישי. ראש חודש אב. תפילת ראש חודש. משנכנס אב ממעטים בשמחה ובמשא ומתן, בבניין ובנטיעה של שמחה. אין לקנות בגדים חדשים, גם אם אין מברכים עליהם "שהחיינו". אסור לרחוץ כל הגוף רחיצה של תענוג, כגון שחייה בבריכה או בים, אולם רחיצה של ניקיון מותרת בצונן. עד אחרי ט' באב אסור לכבס וללבוש בגדים מכובסים או מגוהצים שלא לבשו אותם לפני כן. בשבת לובשים בגדי שבת, כמנהג הגר"א. בשר ויין מותרים רק בשבת או בסעודת מצווה. הספרדים מחמירים בכל זה רק בשבוע שחל בו ט' באב, והשנה שהצום ביום ראשון, אין שבוע כזה. בעבר לא היו מים זורמים בבתי, ורחצה הייתה אירוע של תענוג. כיום רגילים להתרחץ בכל יום בסבון, והימנעות מרחיצה גורמת סבל. מי שמצטער כשאינו מתרחץ, או שריח הגוף מפריע לו או לאחרים, רשאי להתרחץ בפושרים, ולהשתמש בסבון או בשמפו לניקיון ולהסיר ריח רע. (ע"פ פניני הלכה לרב אליעזר מלמד).

זמני הדלקת נרות ביום שישי, א' באב (29.7.2022)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת השבת בישראל		הדלקת נרות	
21:02	מדריד	17:01	מלבורן	19:55	ניו יורק	20:17	ירושלים	19:03	ירושלים
21:10	מרבייה	17:16	יוהנסבורג	19:28	לוס אנג'לס	20:19	תל אביב	19:20	תל אביב
20:17	טורונטו	17:41	בואנוס איירס	21:05	פריס	20:17	באר שבע	19:19	באר שבע
20:01	ורשה	20:15	מוסקבה	20:25	לונדון	20:20	חיפה	19:14	חיפה
		20:02	רומא	21:07	אמסטרדם	20:12	אילת	19:05	אילת

שבת פרשת מסעי, ב' באב (30.7.2022) [בחו"ל: מטות-מסעי]
שניה של פורענות. חזק.

מפטירים בירמיהו ב, ד "שמעו דבר ה' עד כ"ח" "היו אלהיך יהודה", ומוסיפים ג, ד "הלא מעתה... אלוף נעורי אתה". ספרדים מוסיפים ירמיהו ד, א-ב "אם תשוב ישראל... יתהללו".
במנחה: קוראים לשלשה בפרשת דברים. אבות פרק ב'.
במוצאי שבת מבדילים על היין. את היין ישתה ילד שאינו יודע להתאבל על ירושלם, ומסוגל לשתות מלא לוגמיו ולכוון בברכה. אין ילד – שותה המבדיל.

יום ו', ח' מנחם אב (5.8.2022). עש"ק חזון. מתרחצים וטובלים לכבוד שבת ככל יום שישי.

זמני הדלקת נרות ביום שישי, ח' באב (5.8.2022)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת השבת בישראל		הדלקת נרות	
20:55	מדריד	17:07	מלבורן	19:47	ניו יורק	20:10	ירושלים	18:57	ירושלים
21:04	מרבייה	17:19	יוהנסבורג	19:21	לוס אנג'לס	20:13	תל אביב	19:14	תל אביב
20:08	טורונטו	17:47	בואנוס איירס	20:54	פריס	20:11	באר שבע	19:14	באר שבע
19:49	ורשה	20:01	מוסקבה	20:13	לונדון	20:14	חיפה	19:08	חיפה
		19:54	רומא	20:55	אמסטרדם	20:07	אילת	18:59	אילת

שבת פרשת דברים, "שבת חזון" ט' באב (6.8.2022) (שלישית של פורענות)

בקריאת התורה, קוראים פסוק "איכה אשא לבדי" בניגון איכה. ללוי חוזרים על הפסוק שלפניו "יוסף" וגו'. המנהג הרווח באשכנז להפסיק לראשון ב"הונכם היום ככוכבי השמים לרוב", ולהתחיל ללוי "ה' אלוהיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם".

במנחה בשבת ובשני וחמישי מוסיפים את הפסוק הזה כדי שיהיה מספר פסוקים מתאים לכל עולה. – (ע"פ תנ"ך קורן וברויאר). מפטירים בישיעה א: "חזון ישעיה", עד (כז): "ושביה בצדקה" בניגון של איכה, חוץ מפסוקי דנחמתא. אומרים אב הרחמים. **במנחה** קוראים לשלושה בפרשת ואתחנן. אין אומרים "צדקתך צדק", ולא פרקי אבות. מותר לאכול בשר ולשתות יין אפילו בסעודה שלישית, ומפסיק לאכול ולשתות מבעוד יום.

תשעה באב, יום א, י' באב (7.8.2022). "צום החמישי". (נדחה)

התענית מתחילה בצאת השבת, בשקיעה (בירושלים 19:29). 5 העיניים כמו ביום כפור. במוצאי שבת ממתנינים לצאת שלשה כוכבים, אומרים 'ברוך המבדיל בין קודש לחול' ובכך יוצאים מן השבת. נוהגים לאחר את תפילת ערבית ברבע שעה אחר צאת השבת, כדי שהמתפללים יספיקו לצאת לביתם, ולחלוץ את מנעליהם ולהחליף את בגדיהם לבגדי חול, ולחזור לבית הכנסת לתפילת ערבית ולקריאת איכה.

מסירים הפרוכת מארון הקודש, ומתפללים בקול נמוך. אחרי קדיש תתקבל מדליקים את הנר ומברכים "בורא מאורי האש". ממעטים בהדלקת אור. יושבים על הארץ וקוראים איכה בקול נמוך ובניגון המקובל. (לדעת הגר"א מברכים על מגילה כשרה "על מקרא מגילה"). קינות, ואתה קדוש, קדיש שלם בלי תתקבל, עלינו, קדיש יתום. נפטרים לביתם ואין אומרים שלום איש לרעהו.

שחרית. נוטל ידיו עד קשרי אצבעותיו. בשחרית, לאחר שניגב ידו ויש בה רק לחלוחית, מעביר על עיניו. מותר לרחוץ עיניים מלוכלכות. רבים נוהגים לא לברך "שעשה לי כל צרכי" (לדעת הגר"א מברך בלילה, אחר צאת הצום, כשנועל נעליו). אין מניחים בשחרית טלית ותפילין. טלית קטן לובש בלי ברכה, ולדעת הגר"א יברך.

בתפילה יש שאין אומרים "פיטום הקטורת" ופרשת הקרבנות, אבל אומרים "מזמור לתודה". בשמו"ע שחרית אין אומרים "נחם", והש"ץ אומר "עננו" בין "גואל ישראל" ל"רפאנו". אין הכוהנים עולים לדוכן, ואין אומרים ברכנו, אבינו מלכנו ותחנון. אחר חזרת הש"ץ חצי קדיש, וקוראים בתורה לשלושה בפרשת ואתחנן: "כי תוליד בנים", והשלישי הוא המפטיר. חצי קדיש, ומפטירים בניגון איכה, חוץ משני פסוקים אחרונים: ירמיה ח, יג: "אסוף אסיפם" עד ט, כג: "נאם ה'". בברכת הפטרה מסיים: "מגן דוד". "יהללו", מחזירים ספר התורה לארון הקודש, ואומרים קינות. מוסיפים קינות על השואה.

אחרי הקינות: אשרי ובא ליציון, ואין אומרים "למנצח", מדלגים על הפסוק "ואני זאת בריתי", קדיש שלם בלי תתקבל, עלינו, קדיש יתום, ואין אומרים שיר של יום, ולא 'אין כאלוהנו', ונוהגים לשוב ולקרא את מגילת איכה בלי ברכה.

אם יש ברית מילה, מלים אחר הקינות. המוהל והסנדק, האב והאם, לובשים בגדים מגוהצים עד אחרי המילה, ורשאים לאכול אחר המנחה, ויבדילו לפני האכילה. נותנים הכוס לקטן לשתות.

הולכים כנזופים, ואין שואלים בשלום חבר. ברכוהו בשלום – ישיב בשפה רפה. אין לומדים תורה, משום שנאמר "פקודי ה' משמחי לב", מלבד ענייני אבילות.

עד חצות היום אין עושים מלאכה, ואין יושבים על הספסל. חליצת הנעלים - כל היום.

מנחה. מתעטפים בטלית ומניחים תפילין ומברכים עליהם. אשרי, חצי קדיש. מוציאים ספר תורה, וקוראים לשלושה בפרשת "ויחל", ומפטירים "דרשו ה'" כבתענית ציבור. חצי קדיש.

בשמונה עשרה אומר "נחם" ב"בונה ירושלים", וחותרם "מנחם ציון ובונה ירושלים", ו"עננו" בשומע תפילה. שכח – אינו חוזר.

הש"ץ אומר "עננו" בין "גואל" ל"רפאנו" בברכה נפרדת, ו"נחם" בבונה ירושלים. שכח לומר "נחם" במקומו, אומרו בלא חתימה ב"שומע תפילה" אחר "עננו", או קודם "ותחזינה", או "ועל כולם" או "אלהי נצור", ואם לא אמר כלל אינו חוזר. ברכת כהנים (כשמתפללים אחר פלג המנחה). אין אומרים "אבינו מלכנו" ותחנון.

ערבית. אחרי ערבית מבדילים על כוס יין ומברכים ברכת הגפן והמבדיל בלבד. יש מקדשים הלבנה, ואוכלים 27 דקות אחרי השקיעה (בירושלים 20:03). המנהג שלא לאכול בשר, לשתות יין ולכבס עד חצות היום למחרת. בשנה בה הצום נדחה, אסור לאכול בשר ולשתות יין עד בוקר י"א באב, ומותר להסתפר מיד. [מ"ב תקנח (ד)].

יום שישי, ט"ו באב (12.8.2022)

נוהגים בחמשה עשר באב קצת שמחה, כדברי חז"ל במסכת תענית: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב" ואין אומרים בו תחנון, ולא במנחה שלפניו. אומרים למנצח.

בימי הבית השני היה ט"ו באב יום טוב: בנות ישראל יוצאות לחול בכרמים ואומרות "בחור שא עיניך" (תענית כו, ב). "עוד ישמע בערי יהודה ובחצות ירושלים קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה". הניסיונות לזייף מנהג זה בימינו ראויים לגינוי.

זמני הדלקת נרות ביום שישי, ט"ו באב (12.8.2022)

הדלקת נרות		הדלקת נרות		צאת השבת בישראל		הדלקת נרות			
20:46	מדריד	17:12	מלבורן	19:38	ניו יורק	20:03	ירושלים	18:50	ירושלים
20:56	מרבייה	17:22	יוהנסבורג	19:14	לוס אנג'לס	20:05	תל אביב	19:07	תל אביב
19:58	טורונטו	17:52	בואנוס איירס	20:43	פריס	20:04	באר שבע	19:07	באר שבע
19:36	ורשה	19:46	מוסקבה	20:00	לונדון	20:06	חיפה	19:01	חיפה
		19:44	רומא	41:20	אמסטרדם	20:00	אילת	18:53	אילת

שבת פרשת ואתחנן, ט"ז באב (13.8.2022) "שבת נחמו". ראשון משבע שבתות של נחמה

קוראים את "עשרת הדברות". [דרך קריאת "עשרת הדברות": בשבועות קוראים בטעם העליון. בקריאת התורה בפרשת יתרו ובפרשת ואתחנן, קוראים בטעם התחתון. יש הנוהגים שבכל קריאה בציבור קוראים בטעם העליון, ורק יחיד הקורא לעצמו קורא בטעם התחתון. [באור הלכה תצ"ד].] הספרדים קוראים בטעם העליון. מפטירים בישיעה מ, א: "נחמו נחמו", עד (מ, כו) "לא נעדר".

במנחה קוראים לשלושה בפרשת עקב. אבות פרק ג'.

זמני הדלקת נרות ביום שישי, כ"ב באב (19.8.2022)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת השבת בישראל		הדלקת נרות	
20:36	מדריד	17:18	מלבורן	19:28	ניו יורק	19:55	ירושלים	18:43	ירושלים
20:47	מרבייה	17:25	יוהנסבורג	19:06	לוס אנג'לס	19:57	תל אביב	19:00	תל אביב
19:47	טורונטו	17:57	בואנוס איירס	20:30	פריס	19:56	באר שבע	19:00	באר שבע
19:21	ורשה	19:29	מוסקבה	19:46	לונדון	19:58	חיפה	18:53	חיפה
		19:34	רומא	20:27	אמסטרדם	19:52	אילת	18:47	אילת

שבת פרשת עקב, כ"ג באב (20.8.2022). שני משבעה דנחמתא

מפטירים בישעיהו (מט, יד): "ותאמר ציון" עד (גא, ג) "תודה וקול זמרה".

מברכים חודש אלול שיחול ביום שבת וראשון (27-28.8.2022). אין אומרים אב הרחמים.

המולד: יום שבת בבוקר (27.8.2022) בשעה 08:16 (+5 חלקים).

במנחה קוראים לשלושה בפרשת ראה. אבות פרק ד'.

יום ה', כ"ח באב (25.8.2022). יום כיפור קטן מוקדם. אומרים תחנון.

זמני הדלקת נרות ביום שישי, כ"ט באב (26.8.2022)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת השבת בישראל		הדלקת נרות	
20:26	מדריד	17:24	מלבורן	19:18	ניו יורק	19:46	ירושלים	18:35	ירושלים
20:38	מרבייה	17:28	יוהנסבורג	18:58	לוס אנג'לס	19:48	תל אביב	18:52	תל אביב
19:36	טורונטו	18:02	בואנוס איירס	20:16	פריס	19:47	באר שבע	18:52	באר שבע
19:06	ורשה	19:12	מוסקבה	19:31	לונדון	19:49	חיפה	18:45	חיפה
		19:23	רומא	20:12	אמסטרדם	19:44	אילת	18:39	אילת

שבת פרשת ראה, ל' באב (27.8.2022). שבת ראש חודש. שלישי משבעה דנחמתא

בשחרית חצי הלל. קריאת התורה: מוציאים 2 ספרים, בראשון פרשת השבוע, מניחים ספר שני, חצי קדיש, מגביהים ספר ראשון.

בספר שני קורא המפטיר בפרשת פנחס "וביום השבת" עד "ונסכו". [במדבר כח, ט-טו].

מנהג האשכנזים לפי רמ"א (או"ח תכ"ה) להפטיר בשבת זו את הפטרת ר"ח שחל בשבת "השמים כסאי" (ישעיהו סו, א-כד), ובשבת "כי תצא", ישלימו ויקראו בנוסף להפטרת "רני עקרה", גם את הפטרת "עניה סערה" (אותה היו אמורים לקרוא בפרשת "ראה"), שהיא המשכה של הפטרת "רני עקרה". הספרדים נוהגים לפי מרן (שם) להפטיר בשבת זו את הפטרת "עניה סערה" ומוסיפים פסוק ראשון ואחרון מהפטרת ראש חודש, ופסוק ראשון ואחרון מהפטרת מחר חודש.

אין אומרים "אב הרחמים". מוסף של שבת וראש חודש: "אתה יצרת". יש המוסיפים במוסף, לפני "ברוך... מקדש השבת וישראל" - "קדשנו במצוותיך" - כבכל שבת, ומסיימים "מקדש השבת וישראל וראשי חדשים". שיר של יום, ברכי נפשי.

במנחה קוראים לשלושה בפרשת שופטים. אין אומרים "צדקתך צדק". אבות פרק ה'.

במעריב מתחילים "לדוד ה' אורי וישעי".

הארה ירושלמית לחודש אב

חז"ל בירושלמי (ראש השנה א, ד) התייחסו בחומרה רבה לאלו שצמנו יומיים מספק בגלל שלא היו בטוחים מתי יום כיפור. צום למשך יומיים נכנס לסוגיית פיקוח נפש. וראה זה פלא ביחס לצום על חורבן הבית מסופר בירושלמי (תענית ד, ו) על רבנים שצמנו תשיעי ועשירי, שהרי בית המקדש אמנם התחיל להישרף בתשעה באב, אולם המשיך להישרף גם בעשירי באב. אנו לא מוצאים בירושלמי כל ביקורת על הנהגה זאת. מסקנת הדברים היא שלדעת הירושלמי צומות לאומיים חשובים יותר מצומות דתיים, ואפילו שחיוב צום יום הכיפורים מפורש בתורה.

בברכת חודש טוב ומבורך

דוד בן-נאה, יו"ר